

Μου λένε ότι ο σύλλογος εικαστικών καλλιτεχνών της Βορείου Ελλάδος είναι πολύ... φειδωλός στις εγγραφές νέων μελών, αφού από δέκα νέους υποψήφιους έγραψε μόνον τόν ένα. Η στάση αυτή έχει δημιουργήσει πολλές αυλήτσεις και, μάλιστα, αυλήττειται ή αναθεώρηση του καταστατικού, που οι τωρινοί του όροι εγγραφής φτάνουν να γίνονται προσβάτικοί γιά όσους θέλουν να εγγραφούν στο σύλλογο. Από την άλλη μεριά, σάν αποτέλεσμα αυτής της τακτικής, δημιουργήθηκε και δεύτερος σύλλογος εικαστικών καλλιτεχνών - έτσι, που να προσέλκεται καλλιτεχνικός διασμός, με όλες τις δυσάρεστες συνέπειες. Ας τό σκεφτούν καλύτερα οι ζωγράφοι και οι γλύπτες μας, γιατί ή διαίρεση δέν κάνει ποτέ καλό.

Μία ώραία έκθεση μέσα στην Έκθεση

Πολύ σημαντική ή έκθεση γιά την κατοχή του «άπαρτχάιντ», που στεγάσεται στο χώρο της ΔΕΘ. Γιά την ίδια την έκθεση διά διακολληνόν άλλες στίλεις. Εκείνα που θέλν να επισημάνν, είναι ή άρτια οργάνωση της έκδηλώσεως σ' έναν θορύμασο έκθεσάκο χώρο. Καί άκρίτως αυτό χανώ-φέρνει στην έπιπαρότητα τό πόσο οι ζω-οί της ΔΕΘ θά μπορούσαν να βοηθήσουν στή σύγχρονη καλλιτεχνική έκδηλώσεως. Βέβαια, δέν είναι ή πρώτη φορά που ή διεθνής μας έκθεση φιλοξενεί παλαιστή έκδηλωσιν - και μισράδο της. Ωστόσο, θά ήταν πολύ θετικό αν τό πρόβλημα εξέτα-όταν πάνω σέ μόνιμη και προγραμματι-σμένη βάση και όχι εύκαιριακά. Πολλά θά μπορούσαν να γίνουν στό άρσίο και ευρύ-χωρα περίπτερα της ΔΕΘ, όπως, άλλωστε, και σέ πανεπιστημιακούς χώρους. Ας τό μελετήσουν οι άρμόδιοι.

Καμένη Αλέξη Αολάνογλου

Μάς τό πληροφορήσαν οι μικρές είδη-σεις των άθηναίων έφημερίδων. Ο δήμος Αθηνών άπενειμε λογοτεχνικά φρονεία. Βραβεύθηκαν κάποιον άγνωστοι σ' έμς ποιήτες και μόνο μέσα στους έπαινονες περιλαμβάνεται ή «άσκαλος θάνατος» του Νίκου Αλέξη Αολάνογλου, μιά ποιητική συλλογή που έχει επανεισεί εδώ και δε-καετίες. Ε, όχι ή έτσι, ρέ παιδιά. Δέν «ρίχνεται» έτσι ένας κοιθερμωμένος ποιητής!

Ένα ταχυδρομείο καθόλου «ταχύ»

Η περίπτωση δέν έμπίπτει στή δικαιοσ-ορία των καλλιτεχνικών σελίδων, παρά μόνο κατά τό ότι φέρνά ένα πνευματικό ίδρυμα, τό «Βοσφορूलείο». Συγκεκριμένα, πρόκει-ται γιά τό έξής άπογοητευτικό: στις 22 Μαΐου εστάλησαν από τις διοικητικές υπη-ρεσίες του κέντρου προσκλήσεις γιά συ-νεδρίαση, κατά μέλη της έφορευτικής του επιτροπής. Οι προσκλήσεις αυτές δέν έφταναν στους παραλήπτες μέχρι τις 29 Μαΐου, δηλαδή έξι μέρες άργότερα. Τό «Βοσφορूलείο» έρίσκεται στο ήπιο, ως γνωστόν, μερικά μέλη της έφορευτικής κατοικούν μερικά οικισμικά τετράγωνα πιά πέρα. Ωστόσο, τό κατ' ευφημισμό «τα-χύ» -δρομείο- μας χρεώστηκε μιά άδελφή-

Από τόν Γιαννόπουλο μέχρι τόν Μακρή Οι πνευματικοί άνθρωποι που διάλεξαν τόν θάνατο

Επώδυνες διαμαρτυρίες γιά τήν πτώση των αξιών

Η έκδοση ενός όγκώδους διθλίου «Γραπτά» του Γιώ-ργου Β. Μακρή, ξαναθυμίζει όλους τους «ιδανικούς αυ-τόχειρες», ανθρώπους του πνεύματος και της τέχνης που κάποια μέρα, γιά κάποιο λόγο, γνωστό ή άγνωστο, έβαλαν μόνον τους τέρμα στή ζωή τους. Ο Γιώργος Μακρής ήταν ό λιγότερο διάσημος, τουλάχιστον στό κοινό.

Έγραφε ποιήματα, πεζά, μετέφρα-ζε. Ήταν φίλος πολλών πνευματικών ανθρώπων και καλλιτεχνών, όπως ο Γονατάς (παύ έπιμελήθηκε και τήν έκδοση του διθλίου) ό Ταχτσής, ό Τσαρούχης, ό Ακριθάκης, ό Νάνος Βαλαωρίτης και πολλοί άλλοι. Ήταν πασίγνωστος στους πνευματικούς κύκλους, στό λαοτεχνικό «στέκι» -κι ήταν γνωστό πώς έγραφε, αλλά δέν δημοσίευσε. Η ζωή του όρχισε στή 1923 και τέλειωσε θία στή 1968, αφού πέρασε από πολλές δύ-οκολες στιγμές.

Ο πατέρας του ήταν δικαστικός, μέ περιουσία. Η μητέρα του τόν υπεραγαπούσε, ίσως τόν «έπνιγε». Είχε ή αυτή περιουσία. Μεγάλωσε άνετα, αλλά σέ άσπληρό περιβά-λιν. Κάποτε στήν κατοχή κινδύνεψε να έκτελεσθεί. Είχε πιασθεί μέ άλ-λους όμηρος και από τήν ομάδα του οι Γερμανοί έπαρναν άτομα και τό έκτέλεσαν. Εκτέλεσαν έναν άλλο Μακρή, από τήν ομάδα του. Μετό τόν πόλεμο πήγε στό στρατό, άργό-τερα γνωρίστηκε μέ πολλούς λογο-τέχνες και καλλιτέχνες. Είχε δε-σμούς μέ πολλές γυναίκες, μιά φίλη του αυτοκτόνησε και αυτό τόν συ-γκλόνισε. Τό τελευταίο χρόνο της ζωής του ζούσε μόνος του στήν Αθήνα, άπομακρυσμένος από τήν μητέρα του.

Τόν Μόρτιο του 1967 έκανε τήν πρώτη άπόπειρα αυτοκτονίας. Αργό-τερα μιά δεύτερη. Τέλος στις 31 Ιανουαρίου του 1968, ανέθηκε στήν τάρτασα της πολικατοικίας όπου έμνε, και ρίχτηκε στό κενό. Ανα-γνωρίστηκε από τό διαβατήριό που έρέθηκε στήν τσέπη του.

Μετά τόν θάνατό του, πολλοί φί-λοι του έπιασθήσαν κατά τήν μητέρα του και προσπάθησαν να τής ξεγλη-σουν πώς ό γίγας της δέν ήταν τυχαία πρόσμο. Τήν παρακάλεσαν να τούς έπιδείξει να ένεργήσουν ώστε να εισαχθούν και να προσέλθουν τό γραπτά του, που ήσαν από ύπαρ-χον. Οι έκκλησεις τους, όμως, δέν έβηκαν άναπόκριση. Αργότερα, όταν άποφασίστηκε τό διαμέρι-σμα του ούτόχειρος, τό προσωπικό άντικείμενα του μεταφέρθηκε στο

Μακρής φύλαγε τό χειρόγραφο του, έρέθηκε, αλλά ήταν... άδεια. Τό διθλίο μέ τό «Γραπτά» του περιλαμβάνει δεκάδες ποιήματα, πάνω από δέκα άφηγήματα, φύλλο ήμερολογίου και μεταφράσεις του, που καταλαμβάνουν πάνω από δια-κόσιες σελίδες, που σημαίνει ότι ό Μακρής έγραφε άρκετά, χωρίς μάλι-στα να ληφθεί υπόψη ότι μπορεί να

ναί ό πρώτος από τους πνευ-ματικούς ανθρώπους της Ελλάδας, που έθεσε μόνος του τέρμα στή ζωή του. Αρ-κετοί πριν από αυτόν, διάση-μοι ή γνωστότεροι, όδηγή-θηκαν στην άπελπισμένη άπόφαση. Πριν λίγες μέρες ένας σχετικά νέος ήθοποιός

μέ τήν ένεργεία του, να δηλώσει τήν επώδυνη διαμαρτυρία του. Πριν λίγα χρόνια είχαμε τό τραγι-κό τέλος του Μηνά Δημάκη, του Αλέξη Τροϊανού, του Νίκου Παυλα-νιά, της Καραλίας Ανδρεάδη - Θεο-τοκά. Και φυσικά, παλιότερα είχαμε άλλες αυτοκτονίες πνευματικών άν-θρώπων της χώρας μας, που έμειναν ιστορικές, μέ διασημότερη τήν περι-

Πηνελόπη Δέλτα: Η διάσημη συγγραφέας που αυτοκτόνησε μόλις κατέλαβαν οι Γερμανοί τήν Αθήνα, τό 1941.

ύπάρχαν και άλλα γραπτά του που χάθηκαν. Τό υπόλοιπο διθλίο περι-λαμβάνει έπιστολές του Γιώργου Μακρή και κείμενα λογοτεχνών, που αναφέρονται στή ζωή και στήν προ-σωπικότητά του.

έπραξε τό ίδιο.

Τι δείχνει άραγε, ή αυτοκτονία αυτών των ανθρώπων; Δέν θά λέγα-με μεγαλύτερη ευαισθησία, μιά και ύπόκειτο ένα μεγάλο πλήθος άνθρώ-πων, μέ πνευματικών, που πρότιτε τό ίδιο και που φυσικά δέν μπορεί κανείς να τούς άρνησει τήν ευαι-σθησία. Ίσως δό έλπεσε, στήν κόδε περίπτωση, να εξέτασει κανείς τούς

πρωτοί του Κώστα Καρυωτάκη. Γιά να πώμε όμως πού πίσω, ή Πηνελόπη Γιαννόπουλος ύπηρεζε μέ από τις τραγικότερες φυσιογνωμίες του πνευματικού κόσμου. Γεννημέ-νος τό 1869, σπούδασε ιατρική, αλλά δέν τέλειωσε τίς σπουδές του γιά να έπιδώσει στή λογοτεχνία. Εζησε στό Πάριο, συνδέθηκε μέ τόν Μωρέας και έπηρεσάθηκε από τούς συμβολι-

κεφάλι και αυτοπυροβολήθηκε στόν κρόταφο. Τό γεγονός συγκλόνισε τήν έλληνική κοινωνία.

Τραγικότερη ύπηρε ή ούτοκτονία του Κώστα Καρυωτάκη, του ποιητή που είχε συνδεθεί μέ τήν Μαρία Πολυδούρη, που ήδη είχε γίνει γνω-στός μέ τό έστω λίγα ποιήματά του. Η ιστορία είναι πασίγνωστη. Είχε μετοβεί στήν Πρέβεζα, σάν δημό-σιος ύπόλληλος που ήτον. Μιά μέρα του Ιουλίου του 1928 πήγε σ' ένα παραλιακό καφενεόδο της ήπειρω-τικής πόλης, έθγαλε τό περίπτερο και αυτοκτόνησε, κόθωντας μιά λα-μπρή ποιητική καριέρα. Ήταν μόνο 32 χρονών. Η ποίησή του έπηρέασε θοιά μιά σειρά από πνευματικούς δημιουργούς.

Στά 1941 τήν μέρα που έμπαρναν στήν Αθήνα οι Γερμανοί έθαλε τέλος στή ζωή της ή Πηνελόπη Δέλτα. Γνωστή συγγραφέας (στό πλατύ κοι-νό όπό τό θαύμασία διθλίο τήν παιδιό) κόρη του Εμμανουήλ Μνενά-κη, μιά από τις δέσπινες των Αθη-νών, πήρε δηλητήριο και τεμάτισε τήν ζωή της, άπογοητευμένη γιά τό ότι ή Ελλάδα σκλαδωνόταν. Ήταν 66 έτών.

Δύο άλλοι σημαντικοί ποιητές, ό Μήτσος Παπανικολάου και ό Ναπο-λέων Λαπαθιώτης, ό δεύτερος πιά διάσημος από τόν πρώτο, αυτοκτό-νησαν στήν κατοχή. Ο Παπανικολάου ήταν φίλος του Λα-παθιώτη και προσερχόταν από πτωχή αικογένεια. Επιδόθηκε έπαγγελματι-κό στήν δημοσιογραφία και έφθασε να γίνει διεθυντής τόν περιοδικού «Μπουκέτο». Είχε τό πάθος των ναρκωτικών (σέ μιά έποχή που ό αριθμός των ναρκωμανών ήταν μι-κρός) και στήν κατοχή της κατοχής μεταβλήθηκε σε άνδριμνιο ρόκος. Τεμάτισε τή ζωή του παίρνοντας μιά υπερβολική δόση, τόν Οκτώβριο του 1943, στή 43 του χρόνια.

Ο Λαπαθιώτης ήταν τό μόνο παιδί, μιάς εύπορης οικογένειας. Ευαίσθη-τος ποιητής και άνθρωπος, αυτοκτό-νησε τόν Ιανουάριο του 1944, μέ περιστροφό. Δέν είχαν περάσει πα-ρά μόνο τρεις μήνες από τήν αυτο-κτονία του φίλου του Μήτσου Παπα-νικολάου.

Ο Καρυωτάκης στό γνωστό του ποίημα «Ιδανικοί αυτόχειρες» γράφει:

Ήταν ή ζωή τους, λένε τραγωδία
Θεό μου, τό φοιχτό γέλιο των
ανθρώπων
τό δάκρυα, ή ιδρώς, ή νοσταλγία
των ούρανών, ή έρμια των
τόπων.

Καί στό τέλος του ίδιου ποιή-ματος:

Βλέπουν τόν καθ'εφ'ε, θλέ-
πουν τήν ώρα,
οιωτιν άν είναι τούτα τήν ή

Είκοσι τριαντί έξι έργο -Καρόλ Ελκενσόν- που άναμφέριστα στή έξοχή των Ιταλό μουσουργό.

Η θεατρική ζωή άλλου Κλασικά και σύγχρονα έργα στις σκηνές τής Βρετανίας

Από τόν Σαίξπηρ μέχρι σύγχρονους συγγραφείς

Η σαιζόν τελειώνει και τό θέατρα του Λονδίνου εξακολου-θούν να παρουσιάζουν ενδιαφέροντα έργα, σέ καλές, μέτριες ή άριστες παραστάσεις, είτε μέ λονδρέζικους θιάσους, είτε μέ άλλους που πηγαινούν στήν πρωτεύουσα από τήν έπαρχία - και κάποτε έπαίνωννται από τήν κριτική περισσότερο άπ' ότι οι λονδρέζικοι.

Τό έργα που παίζονται παρουσιάζουν μιά σημαντική ποικιλία, τόσο από όποση έθνικότητα ή είδους, όσο και από όποση θεμάτων. Από τό κλασικό θέατρο δέν λείπει σχεδόν ποτέ ό Σαίξπηρ. Αυτόν τόν καιρό, δηλαδή τό τελευταίο δίμηνο, ύπάρχαν μιά παράσταση του «Άμλετ» μέ σύγχρονα κοστού-μια, που δέν άρεσε, κι ακόμη τό «Όπως σός άρέσει» από θέατρο του Μάντσεστερ, που θεωρήθηκε όρεκτά καλή.

Από ξένα παλιά έργα θά πρέπει να άναφερθεί τό έργο του Γκολντόνι -Ο άληθινός φίλος- που παижθηκε μέ τόν τίτλο «Φίλοι και έραστές» και που παρουσίασε μέ όρεκτη έπιτυχία θιάσος της Γλασκώδης. Μιά ειδική περίπτωση θεατρικών έργων είναι εκείνα που βασίζονται σε δημοφιλή μυθιστορήματα, κυρίως άγγλικά, και οι Βρετανοί άρέσκονται να τό βλέπουν στο θέατρο, διασκευασμένα κατάλληλα. Τόν καιρό αυτό ύπάρχαν δύο τέτοιες παραστάσεις: ό «Μίκολας Νίλερμυ» του Ντίκενς που διασκευάθηκε από τόν Ντέιβιντ Εντγκαρ, και μάλιστα σέ μιούζικαλ, και τό «Έγνισαίς και προσιτάληψη» της Τζέιν Ράστιν, που διασκεύασε ό Ντέιβιντ Ρόουουλ και παижθηκε από τό Ολντ Βικ.

Πολύ ενδιαφέρον δημιουργήσε μιά παράσταση του έργου του Μπένρον Σώου -Τό καρότακι μέ τό ήμλο- που σκηνοθέτησε ό Βόλ Μαλι και που είχε γιά πρωταγωνιστή τόν Πάτερ Ο'Τουλ, ό όποιος σημείωσε προσωπική έπιτυχία στό ρόλο του βασιλιά Μάγκνους. Άλλος καλύτερος συγγραφέας του αιώνα που παίζεται αυτόν τόν καιρό στήν άγγλική πρωτεύουσα είναι ό Μάξιμ Γκόρκυ. Τό ένα είναι οι «Φιλοσάοι», μέ σκηνοθεσία του Τζών Κέρντ. Παίχθηκε από κέντρο Μπαρμπικαν και δέν σημείωσε ιδιαίτερη έπιτυχία. Τό άλλο έργο ήταν ό «Βυθός», που ή δράση του, όμως, μεταφέρθηκε σέ μιά φτωχογειτονία του Λονδίνου, όπου ζούν μαύροι από τήν Τζαμάικα.

Άρκετά έπιτυχής παράσταση ήταν εκείνη που έδωσε ένας θιάσος του Άλντε μέ τό γνωστό έργο του Πάτερ Βόλς -Ζάν- Μαρσ- όπου επανέθηκε και ή σκηνοθεσία και ή άπόδοση των ήθοπων. Επίσης παίζονταν τόν τελευταίο καιρό έργα Βρετανών συγγραφέων της παλιότερης γενιάς, όπως τό «Ρός» του Ρότγκαν, που άναφέρεται στόν Άλφρεντ της Αραβίας, και τό «Πνεύμα του Μάτι» του Μάξ Κλάινμαν, άπό τόν Μάξ Κλάινμαν.

καταπούν μερικά οικοδομήματα τεράστια από πέτρα. Οπότε, το κατ' εὐφημία «τάχυ-δραγία» μας χρεώταται με δόξαληψη έβδομάδα για να επιδοσει τους φάου-λους, δηλαδή κρατώντας χρόνος μεγαλύ-κους από ότι θα έπρεπε για να πάει οι πάπες στο Λονδίνο. Ολα αυτά έγκρι-ναι από τις ταυνοειδείς ασφαλίσεις που διαθέτουμε παρόρα πάνω στο φακέ-λο. Και φυσικά δεν υπάρχει ούτε η δικαιο-κλία του Πάσχα, της μεγάλης κινήσεως κλπ. Επί τέλους, δεν λειτουργεί σωστά σ' αυτόν τον τόπο.

1950: «Είμαστε έμεις οι άνθρωποι-μένοι τρελοί της γής ή με τη φλογι-σμένη καρδιά και το έξαλλα μάτι / Είμαστε οι αλύτρωτοι στοχαστές και οι τραγικοί έρωτεςμένοι / Χίλιοι ήλαιοι κυλούν μες στο αίμα μας / κι έλλοι μες κυνηγά το όραμα του άπειρου». Μόλις τότε έλασε «Είμαστε οι προάγγελοι του χάους».

Αυτοί που έφυγαν προηγουμένως Ο Γιώργος Μακρής δεν εί-το ιαίο και που φυσικά δεν μπορεί κανείς να τους άρνηθεί την εὐαι-σθησία. Ίσως θα έπρεπε, στην κάθε περίπτωση, να έξετάσει κανείς τους λόγους του άπονενομένου διαδή-ματος» για να θγάλει σωστότερο συμπεράσματα. Πιθανάτα, ο πνευ-ματικός άνθρωπος που αυτόκτονεί, άν δεν υπάρχουν λόγοι προσωπικοί, έμπράζεται από την πτώση των αξιών, από την ακληρότητα των κοι-νωνικών συμβάσεων και συνθηκών, άδωξη κι από μία σκέψη πώς αυτός, ο πνευματικός άνθρωπος, άφείλει,

σεν τελειώσει τις σπουδές του για να έπδοθεί στη λογοτεχνία. Έζησε στο Παρίσι, συνδέθηκε με τους Μωρσάς και έμπράστηκε από τους συμβολι-στές. Γύρισε στην Αθήνα από τότε του προηγουμένου αιώνα, και σε λίγο άποκήρυξε τις ένδικές έμπρά-σεις και έγινε κήρυκος του ελληνι-κού πολιτισμού, με σειρά άρθρων. Είχε συνδέσει αισθηματικό με την ζωγράφο Σοφία Ακαροπούλου. Στις 10 Απριλίου 1910 πήγε στον Έκκαμα-γκά, μήκη έφημος στην θάλασσα, φορώντας στεφάνι από δάφνη στο

ματός: *Βλέπουν τόν καθρέφτη, θά-λουν τήν άρα, ρωτούν άν είναι τρέλα τόχα ή λάθος, «όλα τελείωσαν» ψιθυρίζουν «ώρα», πώς θ αναβάλλουν θέθαιο κατά θάθος.* Εκείνος και μερικοί άλλοι, όσους άναφέρουμε παραπάνω, δυστυχώς δεν άνέβαλαν. Κά έθεσαν μία αιμ-τική τελεία στη ζωή τους και το έργο τους.

σκηνοθεσία και ή άπόδοσή των ήθσοπων. Επίσης παίζοντας τάν τελευταία καρό έργα Βρετανών συγγραφέων της καλύτερης γενιάς, όπως το «Ρός» του Ράιτγκαν, που άναφέρεται στον Άλφρενς της Αραβίας, και τα «Πνεύμα του Μπλιθ» του Νόελ Κάουερντ. Δέν άνθουσιαν το έργο του Ρόλαν Ρέυ «Καφέ Πουτινί» που άναφέρεται στην ζωή του γνωστού Ιταλού συνθέτη μελοδραμά-των, ούτε και το έργο του Ταδάρς Γούντ «Διασχίζοντας τάν Κήπο του Αλάχ» στο όποιο έπαίξε ή διάσημη Γκλέντα Τζόκσον. Άλλα έργα που παίζονταν εκείνα τάν έρόρα ή ήταν τα «Ένας από μάς» του Ρόμην Ταδμάν, που άναφέρεται στην Ιστορία των Μπάρτζες και Μακλάν, των δύο Βρετανών που ήταν άνθρωποι τάν Σοβιετικών, το «Όταν παντρευθήκαμε» του Πρίαλεϋ, το «Όραφαν» της Λάι Κέλερ, με πρωταγωνιστή τόν Άλμπερτ Φινεν, το «Διασκεδάζοντας τόν κύριο Σλόαν» του Ορτον, το κοινούριο έργο του Γουίλυ Ράσελ (συγγραφέα του «Εκπαίδευοντας τήν Ρίτα») που φέρει τόν τίτλο «Σίρλεϋ Βόλεντάιν».

ΑΥΡΙΟ θα γινόταν ή στέψη του, κι ό νέος βασιλιάς τό θράδι μονάχος του μέσα στόν άσφα μεγαλόδρεμο κι άναπαυτι-κό κοιτώνα του άναπαύονταν στά μαλακά στρώματα τής κλίτης του. Χωρίς καμιά άνησυχία στά παιδικά του θέλγημα, με τό στόμα μισάνοιχτο και μέ έκφραση όλοένα ευχάριστημένη.

Γεννημένος από τή μονακική κόρη τού βασιλιά τής χώρας κι από έναν άνδρα τού μισού λαού, που γιατί έπαξε καλά φίλοστο είχε άναγθεί από τή νέα βασιλοπούλα - γεννημένης λοιπόν από τήν μονακική κόρη τού βασιλιά άρσιόχτη σε ήλικία έξι χρόνων από τήν άγκαλιά τής μάνας του και δόθηκε σ' ένα χωριάτη φτωχό και στη γυναίκα του, νά τόν άνατρέψουν. Ο χωριάτης δέν είχε παιδιά και καθάσανε στην πιά άπόμνηρη μεριά τού δάσους - τό λιγότερο μιάς μέρας δρόμο με τ' άλογο πέρα από τήν πολιτεία.

Τό φαρμάκι, ένα δραστηκό Ιταλικό φαρμάκι, σπώτωση τότε γρήγορα τήν άμορφη βασιλοπούλα που είχε γεννηθεί τό νέο βασιλιά. Κά όλοι στη χώρα έζωσαν πολύ καλά πώς ό δολοφόνος τής άμορφης βασιλοπούλας ήταν ό ίδιος ό πατέρας τής ό βασιλιάς, και τόνε παινούναν για τήν πράξη του.

Τέτοια είναι ή Ιστορία τής γέννησης τού νέου βασιλιά. Τό παράδειγμα όμως είναι πώς ό νέος βασιλιάς, άν άνώσω πώς έωσαν οι μέρες του, κι ίσως από μετάγνωση για τό μεγάλο του κρμα ή κι άλλως από φροντίδα νά τόν διαδεχτεί στό θρόνο ό μόνος που άπόμνε βασιτός από τή βασιλική γενιά του, έστειλε νά τού φέρουν τό παιδί τής άμορφης βασιλοπού-λας και όταν τό είδε τό φίλος στοργικά καί τό άνακήρυξε διάδοχο.

Κι από τήν πρώτη στιγμή τής τέτοιας άναγνώσεως του, τό βασιλάπουλο ένωσε σφοδρές όρμες για τήν άμορφιά, για τήν τέχνη και για τόν πλούτο. Τά έπιβατικό παλάτι άναγλώλας άπεριόριστη τήν ψυχή του. Όλες τς ήμέρες περιπλανιόταν μέσα στό πλούσια δωμάτια και τούς μεγαλόδρεμους διάδρομους του...

Ήτανε λοιπόν ή νύχτα τής παραμονής, που θά γινόταν ή στέψη του. Και κοντά μεσονύχτι ό νέος βασιλιάς άποκοιμήθηκε γαλήνια.

ΣΤΟΝ ΥΠΝΟ ΤΟΥ άνειρεύτηκε, καί νά τ' άνειρό του: Ονειρεύτηκε, λέει, πώς ήτανε μέσα ό σκοτεινό χαμη-λόσπιτο, όπου δουλεύαντε πλήθος άνθρωποι χλωμοί.

Τό άδύναμο φως τής ήμέρας έμεινανε από τό μικρά παράθυρα τού χαμηλιού, που έκει μέσα ήταν άργαστήρι ύφαντικής. Οι όψεις των άνυφαντάδων ήταν ίσχνες και σάν κοΐφιες από τήν πείνα και τήν κακοπέραση.

Υφάντες με χαρακτηριστικά τραχιά κι όπότομα, ήτανε σκορπισμένες έδώ κι εκεί μέσα στό άργαστήρι. Άποκορυμνική όση ή άπλανήτων παντού. Η έρωμη ή ήμισοφωρα ήτανε θοριά και οι τοίχοι ήταν ύγροι. Ο νέος βασιλιάς ζώγων έναν από τούς άνυφαντάδες, στήθηκε μπροστά του και τόν κοίταξε.

Και ό ύφαντογράφος τόν 'ρεξε μιά λοξή ματιά και τού είπε:

—Γιατί με κοιτάς; Μήπως σ' έχει στείλει γύρ σπώουό ό άφέντης μας;

—Ποιός είναι ό άφέντης σου; ρώτησε ό νέος βασιλιάς.

—Ο άφέντης μου; είπε ζωγρά ό άνυφαντής; ρωτός ποιός είναι ό άφέντης μου; Μά, είναι ένας ίδιος όπως έγώ κι εσύ. Μά πούμε τήν άλήθεια, διαφορά δέν υπάρχει μεταξύ μας: μόνο που αύτός φοράει πλούσια στολή κι έγώ φορώ κούρελκία και μόνο που έγώ πεθώϊνω τής πείνος κι αύτός είναι πάντα χορτάτος.

—Η χώρα είναι καλύτερη, είπε ό νέος βασιλιάς, δέν είναι σκληρός κανένας.

—Στάν πάλεμο, άποκήρυξε ό άνυφαντής, ό δυνάτοι σκληρόνουν τους άδύναμους, και οι καίρα είρήνης, οι πλούσιοι σκληρόνουν τους φτωχούς.

Πρέπει τό δουλεύουμε σκυλίκια για νά ζήσουμε. Είμαστε φτωχοί και είναι πλούσιοι. Τούς πληθαίνουμε τό χρυσάφι τους και μάς δίνουνε μία μπουκιά ψωμί. Η φτώχεια μάς δέρνει και ή πείνα. Ολοένα θάλουμε τήν όψη τόν άγαπημένον μας ν' άποχρήνεται από τήν κακοπέραση και τή στέψη. Σπέρνου-με τό σπατίρι έμάς, αλλά ψωμί έμάς δέν έχουμε. Είμαστε άλυσοδεμένοι άν κι αυτό δέν φαίνεται, είμαστε σκλάβοι και μάς λένε τάχα καλύτερους.

—Όλοι έτσι είναι; ρώτησε ό νέος βασιλιάς.

—Όλοι, βέβαια, άποκήρυξε ό άνυφαντής, οι νεόι τό ίδιο κι οι γέροι, οι άντρες κι οι γυναίκες, τό παιδικά και καθένος. Οι άφεντάδες μάς θάλουνε να τελειώνουμε πολύ γρήγορα τή δουλειά που τούς πλουταίνει. Στά φτωχά μας χαμώϊα, όπου οι άντρες τόν ήλιου δέν μπεινουν, άπλάνεστε ή δυστυχία και παραμονεύει ή άμορτία. Η κακομοιριά μάς έμνηνει τήν αύγή, κι ή ντροπή τό θράδι μάς θασανίζει. Μά κι τό που χρειαζότανε δά' αυτά έάνα. Δέ φοιούσαι ίδιος μέ μάς. Στό πράσινο σου φεύγει ή καλοπέραση και ή ξενοισιά.

Και άπότμα έστρωσε έκένον τό κεφάλι.

Μά ό νέος βασιλιάς τόνε ρώτησε, μέ περιέργεια κι έκπληξη:

—Τι είναι αυτό που ύφανεις;

—Είναι τό ύφωμα που θά φοράσει ό νέος βασιλιάς τή μέρα που θό τού θάλουμε στό κεφάλι τήν κορώνα, άποκήρυξε ό άνυφαντής. Γιατί ρωτός έ...

Έβγαλε μία κραυγή τραγούδι κι άπάγνωση ό νέος βασιλιάς και έζήτησε.

Είπε πως θρικότανε στην κάμαρά του, καί άνάμεσα από τό τζάμιο τού παραθύριου έσχίζαρε τό πελώριο άσπρο φεγγάρι και κάποια κρυφή φεγγόβολα άστέρια.

Το ξένο διήγημα

Ο ΝΕΟΣ ΒΑΣΙΛΙΑΣ

Το Όσκαρ Ουάιλντ

ΑΝΑΚΟΙΜΗΘΗΚΕ, έσανοινευρίστηκε, και νά ποιά ήτανε τ' όνειρό του.

Ονειρεύτηκε πώς ήτανε, λέει, ξαπλωμένος στην πρύνη μεγάλης γαλέρας μέ διακόσια κουπία, που τό τραβούσαν έκάτο μάουρι σκλάβοι.

Πάνω σ' ένα ταπίτο ήτανε καθισμένος ό караβοκύρης. Τόσο μαύρος όσο ό έβενος; και φορούσε χιτώνα από μαύρο μετάξι. Μεγάλα άσημένια σκουλαρίκια κρεμότανε στ' αυτιά του, και κρατούσε στό χέρι δύο φιλινσιένα κομπόσια. Οι έκάτο μάουρι σκλάβοι ήταν άλόγυμνοι. Ο ήλιος καπετέρς έκαίγε τή σάρκα τους.

Νέγροι άγρήγοροι πηγαινόφερναν τό μόκρο και τό πλάτυ στή γαλέρα και χτυπούσανε μέ κορυφάτου τους άμορρους σκλάβους, που τένταναν άδόκοπα τό ισχνό τους χέριο κι έλαμναν μέ άπελησιμένη δύναμη.

Στό τέλος φτώσανε ό ρυχά και σταμάτησαν. Αγέρι άνόλαφρο έρχόταν από στεριός.

Τρεις άραπόδες καθιστάηδες σ' όλογο κατάρμα φαίνεταν στ' ακρο-γιάλι.

Ο καπετάνιος άδραξε ένα τόξο και κάρφωσε μία σάιτα στά λαρύγγι ενός από τούς τρεις άραπόδες. Οι δύο άλλοι φύσανε πάλια.

Μία γυναίκα, σκεπασμένη μέ κίτρινο πέπλο, φάνηκε σέ λίγο πάνω σέ μία κωμύκλα, και προχώρησε, κοιτάζοντας κάθε τόσο τό κορμί τού νεκρού άράπη.

Ευτύς όμα ρίξανε τήν άγκυρα, πέντε μάουρι θήγχαν όξω και πήγανε; και φέρανε μία μακριά χοντροσκοινένια σκάλα.

Ο καπετάνιος τήνε πήρε και τήνε κρέμασε σέ δύο άταλαίνιους γάντζους τής κουραστικής.

Τάτες ένα από τούς μαύρους άραπες από τούς γοφούς τόν πιο νέο από τούς σκλάβους, τού γέμισε μέ κερι τό ρουθούνιο και τ' αυτιά, και τού έδεσε στη μέση μεγάλη πέτρα. Μετά λίγες στιγμές ή σκάλας κατέβηκε τό σκαλιό τής σκονιένιας σκάλας και χόθηκε μέσα στ' άθάλασσο.

Μερικοί από τούς σκλάβους κοίταζαν μέ περιέργεια, σκύθοντας άπάνω από τήν κουραστική.

Υστερ' από λίγες στιγμές, ό θουητήρης φάνηκε πάλι στην έπιφάνεια και θορνασάοιαντας πιάστηκε από τό σκονιά τής σκάλας, κρατώντας στό δεξι χέρι ένα μεγάλο μαργαριτάρι.

Οι Νέγροι τού τό πήραν άγρια και τόνε σκονιέναν νά πάει παρέκει.

Πέντε φορές ό σκλάβος θούητσε στό πέλαγο, και πέντε φορές φάνηκε στην έπιφάνεια κρατώντας κάθε φορά στό χέρι ένα άμορφο μαργαριτάρι.

Ο καπετάνιος ζύνισε και τό έξι μαργαριτόρια, και τό έκλεισε μέσα σ' ένα μπακρένιο κασάκι.

Ο νέος βασιλιάς είχε μεγάλο πόθο νά μιλήσει, μό τό λαρύγγι του ήτανε στεγνό, λέες κι έκαίγε.

Οι Νέγροι κουδενιόταν άναμειάτοι τους.

Δύο κορκάκια φτερουγίζαν άδόκοπα, γύρω στή γαλέρα. Ο θουητήρης θυστική κι έδόμοφ φορά, κι άταν θήγχε, κρατούσε στό δεξι του χέρι ένα μαργαριτάρι, και τό μαργαριτάρι αυτό ήτανε τά πιο άμορφο μαργαριτάρι τού Ορμυού, γιατί είχε τού φεγγαριού τήν είδη και ήταν άσπρότερο από τή αύγή το άστέρι.

Αλλά ή όψη τού θουητήρη ήταν κατάχλωμη και όταν έπεσε κατάκοπος πάνω στό κατάρμα, τό αίμα θήγχε από τό άφείο και τό ρουθούνιο του. Τό κορμί του συνταράχτηκε λίγιο, ύστερα έμεινε άκίνητο.

Οι Νέγροι άρπασαν τό πτώμα από τό πόδια και τό πέταξαν στη θάλασσα.

Και ό άρχηγός τής γαλέρας έζώσασε σέ δυνατό γέλιο.

Υστερα, πήρε τό θαρτύμο μαργαριτάρι και είπε:

—Αυτό δά είναι για τό στέμμα τού νέου βασιλιά.

Κι άκούοντας αυτό μέσα στόν ύπνο του, ό νέος βασιλιάς έβγαλε μία κραυγή, και ζύντησε. Είπε πως θρικότανε στην κάμαρά του, από τό ντζάμιο τού παραθύρου έέκρινε τό πρώτα άχνόφεγγα τής ροδόχρωμης αύγης.

Ανακοιμήθηκε όμως και είδε ένα τρίτο όνειρο, και νά, ποιά ήτανε: Τού φάνηκε, λέει, πώς περιπλανιόταν άσκαπα σέ σκοτεινό δάσος, όπου τά φρούτα και τό λουλούδια ήτανε περίσσια.

Στό πέρασμό του, τό φίδια σουρίζανε και οι άστροι παπαγάλοι χασκογε-λούσαν.

Μεγάλες χελώνες κοιμόντανε γαλήνια στών δεντρών τό ριζά. Τού φάνηκε πώς αύτός πηγαινοερχόταν άρα εκεί άσπου έφτασε σέ άνοιχτό μέρος.

Εκεί είδε όδκτι άνθρώπους που δουλεύαν έντονα. Πηγάδια άνοιγαν και κατεβάναν μέσα στό γή.

Μερικοί από αύτούς χτυπούσανε μεγάλα θρόκια μέ μυτερά σιδερα. Άλλοι φώχναν μέ τις παλίες μέσα στό σκαμμένο χώμα. Δουλεύαντε θιαστικά και πηγαινοερχόταν; κανένας δέν έβανε ούτε στιγμή άκίνητος.

Κρυμμένοι πίσω από τούς κορμούς δύο δέντρων, ό θάνατος και ό Πλούτος παραμονεύσανε τό άστέρι εκείνο.

Και ό θάνατος έλεγε, στάν Πλούτο:

—Σού τό έναλωθε, δώσε μου τό τρίτο από τούς ανθρώπους αύτούς και φεύγω ευτύς.

Μά ό Πλούτος, σήκωσε άδιάφορα τις πλάτες κι άποκρινόταν:

—Είναι όλοι δικόι μου.

Και ό θάνατος τού είπε:

—Έχω τρία στάχυ, τού άποκήρυξε ό Πλούτος. Γιατί ρωτός;

—Δώσε μου τό ένα, για νά τό φτεψώ μέσα στόν κήπο μου, είπε ό θάνατος, ένα μόνάχο, τό έγώ σου ευτύς.

—Δέ θό σου δώσω τίποτα, είπε ό Πλούτος, σφίγγοντας στό χέρι τά τρία στάχυ.

Και ό θάνατος έζώσασε σέ χόχανα. Πήρε μία κόμπα, τού γέμισε θρωμόνερο και έξεπτάχτηκε τότες από τήν κόμπα και σκορπιστηκε παντού ή Κακιά Όέρμη.

Και τό ένα τρίτο τού άσκηρού, που δουλεύαντε για τόν Πλούτο, πέθανε.

Και όταν ό Πλούτος είδε τήν καταστροφή, δάκρυσε.

Και είπε στό θάνατο:

—Έκανες νά πεθώνι τό ένα τρίτο από τούς ανθρώπους μου. Φύγε από δω. Πάλεμο κάνον στό θούνο ή Τραταρία, και οι άρχηγοί τών δώο στρατών σέ προσκαλούν. Οι Αγανατοί έπαύσαναν τό μαύρο θόδι τού χαμού. Τρέξε κελ. Τι θάθεσαι άπό; Τι μπορεί νά σου δώσει τούτη ή φτωχή μου κολιάδα;

—Όχι, άποκήρυξε ό θάνατος, ό δέ μου δώσεις τό ένα στάχυ που σου ζήτησα, δέν θό φύγω από δω.

Μά ό Πλούτος έσφιξε τό χέρι κι έπριξε τό δόντια.

—Δέ θό σου δώσω τίποτα, είπε μέ λύσσα.

Και ό θάνατος ένά χάκονισ έσορά. Κι έσκυψε και πήρε ένα μαυρολίθωρο, και τό πέταξε κοιταμένος στ' άστέρι.

Κι ευτύς φοβερή άρρώστια άπλώθηκε ολόυθε. Και πολλοί άνθρωποι πέφτανε χώμα νεκροί.

Και ό Πλούτος, άπελησιμένος, είπε στό θάνατο:

—Είμαι άρχέριος. Τό θανατικό θάλινει στις καστροκλεισμένες πολιτείες στις ίντιες; και τά χωριά της Σαμαρκάντας δέ θ' άργήσει να ρημάξουν από τή Χολέρα. Η πανούκλα έφαντώνει στις περιτειχισμένες πολιτείες της Αίγυπτου, και όλα τά θεριά της έρμης σπαράζουν τούς Νιγρίτες. Ο Νείλος δέν έκχειλίζει, όπως κάθε χρονιά, και οι ίερείς άνοθεματίσανε τήν ίαση. Λει λοιπόν εκεί νά χεις διάφορο λαούς δάδκρους, και παράτησε τή φτωχή μου κολιάδα.

—Όχι άποκήρυξε ό θάνατος, ό δέ μου δώσεις τό που σου ζήτησα, δέ θά φύγω από δω.

—Δέ θό σου δώσω τίποτα, άποκήρυξε πεισματάρμενος ό Πλούτος.

Και ό θάνατος γέλασε βοορά κι άναψήσχε δυνατό και μία γυναίκα φάνηκε πεταμένη στάν δέρα.

Ήταν ή Χολέρα, και μεγάλα όρνια πετούσανε δίπλα της. Μέ τά φτερά της σκίπασε τήν κολιάδα τού Πλούτου, κι ούτε ψυχή δέν άπόμεινε, κι ούτε ένας άνθρωπος δέν έμεινε ζωντανός.

Και ό Πλούτος μέ κραυγές άπόνυνσης χόθηκε μέσα στό δάθι τού δάσους, και ό θάνατος άνέθηκε στό πυρρό άλόγο του κι έφυγε καλπάζοντας, κι ό καπασμός του γοργότερος της άσπορής ήτανε.

Κι από τό δάθι τού μεγάλου δάσου θήγχανε τά σαρκοθόρα θειριά, και τό τσακάλια μέ άνοιχτά τ' άπαισία στόματά τους φτώσανε κι αύτά.

Και ό νέος βασιλιάς έκλαψε πικρά, κι είπε:

—Ποιοί ήταν αύτοί οι άνθρωποι και τί κάνανε δω;

—Σκόθανε, για νά βρουν ένα θαρτύμο ρουμνί για τό στέμμα τού νέου βασιλιά, τού άποκήρυξε κόποιος που θρέθηκε κοντά του.

Ο νέος βασιλιάς παράτηχε, γύρισε κι άγνάντεψε τότε τό Σατονό. Και χλωμίσε, και είπε: —Ποιανού βασιλιά;

Και ό Σαντάς τού άποκήρυξε:

—Κοίταξε σ' αυτό τόν καθρέφτη και θά δεις ποιανού. Και τού παρουσίισε έναν άσημένιο καθρέφτη.

Και ό νέος βασιλιάς κοίταξε. Και θάλποντας τήν ίδια τήν όψη του, έβγαλε μία κραυγή και ζύντησε.

Τά φως τού ήλιου έμεινανε μέ ζωηρά κύματα από τό παράθυρο, και τό παυλιά τραγουδούσανε μέ άεταστη γαλκιά.

Κι οι αὐλικοί κι οι μεγάλοι όφικάλοι τού βασιλείου μπήκανε στόν κοιτώνα τού νέου βασιλιά; κι ύποκληθήκανε μπροστά του. Κι οι καμιαριήδες τού φέρανε τή χρυσόφωφαντη στολή και τό στέμμα. Μά ό νέος βασιλιάς θυμήθηκε τό όνειρό του, και είπε:

—Πάρτε τα αύτά, δέ θέλω νά τά θάλω.

Κι οι αὐλικοί σαστίσανε και κάποιοι τους άρχίσανε να γελούνε γιατί θαρέψανε πώς χωράτουμε.

Μά ό νέος βασιλιάς έναείσχε σοφάρα:

—Πάρτε τα αύτά, σάς λέω. Αν ή σήμερα είναι ή μέρα τής στέψης μου, δέ θέλω νά τό θάλω. Γιατί αύτή ή χρυσόφωφαντη στολή έχει γνιει από τό ισχνό χέριο τού Πόνου, κι αύτό τό ρουμνί είναι θουτηγμένο στό Αίμα, και τό μαργαριτάρι σούτ για νά θρεθεί συνθέη ό θάνατος δέν άκούει σκλάβους.

Και τούς διαβόησε τόν τριό όνειρό του. Κι άν τόν άν άκούσαν οι αὐλικοί κι οι όφικάλοι άρχισαν να ψιθυρίζουν αναμειάτοι τους:

—Τρελλός είναι, βέβαια, λέγαν ειρωνευτικά. Ένα όνειρο είναι πάντα όνειρο! Βέβαια, τρελλός είναι.

Κι ένας από τούς αὐλικούς, ό πιο γέρος και σοφός, είπε:

—Μεγαλειότατε, σέ ίκεται, θγάλε από τό νού σου αύτές τις παράλογες σκέψεις και φέρεσε τή χρυσόφωφαντη στολή και τό πολιτμιο στέμμα. Γιατί πώς δά μπορούσε, ό λαός σου νά σέ άναγνωρίσει σά βασιλιά του, άν δέν είσαι βασιλικά υψόμενος;

Και ό νέος βασιλιάς άποκήρυξε:

—Ετσι, λοιπόν, δέ θά μέ άναγνωρίσουνε γιό βασιλιά τους, όταν μέ δώννε ντυμένο άπάδ.

—Ετσι, Μεγαλειότατε, είπε μέ έκφραση ό γέρος αὐλικός.

—Αόγχα πώς δέν είναι έτσι, είπε μέ πικρά χονόγλωο ό νέος βασιλιάς, αλλά προσέγγισα τό λόγια σου. Όμως δέ θέλω να φορώσω τή στολή ούτε κόν θέλω νά είμαι βασιλιάς. Φεύγω ευτύς από τό παλάτι, και διαλέξετε άλλον άνθρωπο νά σάς κυβερνήσει.

Και θάόντας μία φορεσιά τσοπάνη, έφυγε από τήν πολιτεία και περιπλανή-θηκε σπούς άγρούς...

Και ό λαός τής πολιτείας άρχισε νά άργίεζαται. Και οι αὐλικοί και οι όφικάλοι δέν άνεχόντανε τήν άπρόσστη αὐθάδεια τού νέου αύτού, που περιφρόνησε τήν πορφύρα και τό στέμμα τού θρόνου τής χώρας τών. Κά προσπαθήσανε νά τόνε βρουν, για νά τόνε καταδικάσουν. Μά χωμένον πήγαν οι κποι τους.

Και ό νέος πέραςε τή ζωή του μέσα στη δυστυχία των άνθρώπων τού λαού, γιατί τρία όνειρα που ό δικαίος Θεός τού έδωκε στάν ύπνο τότε δίδεσαν τι είναι τό πραγματικό.